

Keramet Nedir?

Keramet; *değerli, üstün, güzel ve ikrâm manasına gelir. İstılahta ise; salih kullardan zuhur eden harikulade hâller demektir. Keramet, Cenab-ı Hakk'ın sevgili kullarına bir ikramı ve kalplerine ilka ettiği bir ilhamıdır.*

Evliyada kerametın zuhuru hadd-i tevatüre vasıl olmuştur, inkârı mümkün değildir. Keramet-i evliyada tereddüt ve şüpheyeye mahal kalmayacağına ehl-i sünnetin cumhuri müttefidir.

Cenab-ı Hak, peygamberlerine davalarını ispat etmek için “mucize” verdiği gibi, veli kullarına da “keramet” dediğimiz bazı harika haller ihvan etmiştir. Velinin gösterdiği kerametler, Peygamber Efendimiz (sav.)’in davasının hak olduğunun bir alametidir. Velinin gösterdiği keramet, tabi olduğu peygamberin bir mucizesi sayılmaktadır.

Zira Hz. Peygamber’in (sav.); *“Her bir davasını, mu'cizâtlarına istinad eden bütün enbiya ve kerametlerine itimad eden bütün evliya tasdik edip imza ediyorlar.”*[\[1\]](#)

Hz. Ömer’in gönderdiği mektubun içine atılmasıyla Nil Nehri’nin taşması, yine Hz. Ömer’in Medine’de minber üzerinde hutbe okurken bir aylık mesafedeki İslam ordusunun kumandanına *“Yâ Sariye, dağdan sakın!”* diyerek, sesini ona duyurması ve ordunun tehlikeyi atlatması, kerametlere misal olarak zikredilebilir.

Taftazani Hazretleri, Şerh-i Makasid adlı eserinde şöyle buyurur:

“Keramet, evliyalarda nübüvvet dava etmeksizin zuhur eden harikulâde hallerdir. Bu caizdir. Çünkü mucize cinsindedir. Bunun hem sahabeden, hem tabiinden, hem de birçok salih kimselerden zuhur ettiği tevatür derecesine varmıştır.”[\[2\]](#)

Şeyh-i Ekber Muhyiddin-i Arabi Hazretlerinin "Fütuhât-ı Mekkiye" adlı eserinde verdiği tafsilatın hülâsası şudur:

“Kerâmet, hissiye ve mâneviye diye iki kısma ayrılıyor. Keramet-i

hissiye; evliyanın suda yürümesi, tayy-ı mekân etmesi, havada uçması gibi genelde avam-ı nasın rağbet ettiği hâlleridir. İkinci kısım olan **keramet-i maneviye** ise; âdab-ı şeriatı yaşayıp tatbik etmek, farz ve vaciplerini vakti zamanında eda etmek, mü'minler hakkında su-i zan, kin ve haset gibi hastalıkları kalbinden izale etmek, hukukullah ve hukuk-u ibada riayet etmek gibi hasletlerdir.”

İnsanın kalbi, çok hassas alıcılar manzumesidir. Zikir, fikir, riyazet gibi esaslarla kalp şeffaflık kazanır, letafet kesbeder, hakikatler âlemine parlak bir ayna hâline gelir. Böylece bir kısım hakikatler ve sırlar o kalbe akseder. Hassasiyeti ve şeffaflığı nispetinde bazı tecellilere mazhar olur.

Keramet-i evliya haktır, ancak o da Cenab-ı Hakk'ın iradesine bağlıdır. Bunda kulun iradesinin ve kesbinin bir tesiri yoktur. Cenab-ı Hakk'ın bu ihsanı ve ikramı, peygamberin eliyle olursa mucize, evliyanın eliyle olursa keramet adını alır.

Keramet umumi ve hususi olmak üzere iki kısımdır. Hususi olan marifetullah ve muhabbetullah ehli Abdülkadir Geylani ve Şeyh Ebu Medyan-ı Mağribi gibi, fenafillah ve bekabillah makamına yükselen evliyalardan meydana gelir.

Evliyalar için bab-ı icazet her zaman açıktır. Onların duaları ve arzuları biiznillah kabul edilir. Bütünü fazilet ve kemalat ehlinde olan evliyalar, füyuzat-ı kesireye maliktirler. Onları seven, onların yolundan ve izinden gidenler, menzil-i maksutlarına kısa bir zamanda vasıl olurlar. Kalpler onların feyizleri ile cilalanır, nurlanır ve tenevvür eder. Onların makamlarını anlamayıp noksan görenler, onları sevmeyenler, onlara dil uzatanlar ve kerametlerini kabul etmeyip onları tenkit etme cüretinde bulunanlar büyük bir hasarete duçar olurlar. Zaten bir kula Allahu Teala'dan yüz çevirme hâli gelince, o kişi bir evliyaya sataşır.

Hayatlarında olduğu gibi, ahirete teşrif ettikten sonra da *Abdülkadir Geylani*, *Hayatü'l Harrani*, *Bediüzzaman Hazretleri* gibi bazı evliyaların tasarrufları ve manevi himmetleri devam etmektedir. Onlar, hayatta iken Şark ve Garb'ı bir güneş gibi feyizleri ile ihya edip nice kimselerin irşadına vesile oldukları gibi, eserleri, fikirleri ve ruhaniyatlarıyla da bu tasarruf ve irşatları devam etmektedir. İki âlem onların feyiz ve bereketi ile münevver olmuştur. Kâinatın kalbi mesabesinde olan zemin, âsumana karşı bu zatlarla müftehirdir.

Evet, evliyalardan zuhur eden kerametler ve harikulade haller tadat ile bitmez.

Onların himmet ve irşadları ile nice kimseler gafletten uyanmış, hidayete ermiş ve dünyevi ve uhrevi saadete mazhar olmuşlardır. Evliyalar bütün insanlara karşı şefkat ve merhametle ve nur-u velayetle nazar ederler. Onların himmetleri, bakışları ve nazarları bir iksir-i azamdır.

Üstad Bediüzzaman'ın dediği gibi;

“Bâzı olur bir nazar, fahmi elmas ediyor. Bâzı olur bir temas, taşı iksir ediyor. Bir nazar-ı peygamber, birden bire kalbeder; bir bedevî cahil, bir ârif-i münevver. Eğer mîzan istersen: İslâm'dan evvel Ömer, İslâm'dan sonra Ömer. ”[\[3\]](#)

Hz. Peygamber (sav.)'in bu hassasına mazhar nice evliyalar vardır. Bunların önde gelenlerinden biri de Ahmed Bedevi Hazretleri'dir. Hicri 596 tarihinde Fas'ta dünyaya gelen ve Hicri 675 yılında Mısır'ın Tanta kasabasında vefat eden ve nesebi Resûlullah Efendimize dayandığı için Seyyid, gençliğinde çok hareketli ve şehir hayatına alışmadığı için de kendisine abisi Hasan tarafından bedevi ismi verilmiş ve o büyük zat Seyyit Ahmed Bedevi olarak tanınmıştır. Onun nazar ettiği çocukların ekserisi velayet mertebesine çıkmışlardır. Şöhreti bütün yeryüzüne dağılan Ahmed Bedevi'nin yüzünde daima nikap vardı.

Evet, "Harikulade hâl"den maksat, meydana gelen hadisenin sünnetullah kanunlarının dışında vuku bulmasıdır. Zaten Cenab-ı Hakk'ın yaratmış olduğu her eser antikadır, sanatlıdır, mucizedir ve harikuladedir. Biz bu hadiselerin harikulade işler olduğunu ülfetimizden dolayı çoğu zaman unutupuz. Bir çekirdekten koca bir ağacın meydana gelmesi ve o kuru ağaçtan meyvenin çıkması keramet değil midir? Hem insanın vücudundan hiçbir eser yok iken, bir katre suyun halden hale, tavırdan tavra değişip tekâmül ederek insan şeklini alması en büyük bir mucize ve keramet değil midir? O bir damla su içinde ne et, ne kemik, ne göz, ne kulak, ne can, ne de akıl, hasılı zahiri ve batini hiçbir aza ve duygu yok iken, nasıl gören ve işiten bir varlık hâline geldi?

Hem yine basit bir yumurtadan civcivin çıkması, kuru topraktan çeşitli çiçeklerin, meyvelerin ve sebzelerin olması harikulade işler değil midir? Bediüzzaman Hazretleri de eserlerinin birçok yerinde bunları nazara verir ve bu kâinatın; *“muntazam bir memleket... mükemmel bir şehir.. gâyet muhteşem bir âlem”* olduğunu bu âlemi; *“baştanbaşa hârika şeylerle dolduran ve müzeyyenâtın envâ'ıyla tezyin eden ve ibretnümâ mu'cizâtlarla donatan bir zât,”* olduğunu ifade ederek, fikrimizi ve gözümüzü onların saniine çevirmemizi, bütün bunların; *“zevalsiz daimî birtek zâtın cilveleri, nakışları, âyineleri, san'atları”* olduklarını beyan eder.

Kur'an-ı Kerim'de kerametle ilgili birçok ayet vardır. Hz. Süleyman'ın vezirlerinden birinin Belkıs'ın tahtını Yemen'den Filistin'e,

“Ben onu, gözünü kapayıp açmadan önce sana getiririm.” [4]

demesi de keramete delildir.

Süleyman aleyhisselam zamanında Yemen’de Sebe isimli bir kavim yaşıyordu. Bunların hükümdarı, Belkıs adında bir kadın idi. Kendileri güneşe tapmaktaydılar. Hüdhüt kuşu bu durumu Hz. Süleyman’a (as.) haber verdiğinde bir mektup yazarak onu hidayete davet etti. O ise önce bir hediye göndererek Hz. Süleyman’ı kendince sınaama yolunu tuttu. Eğer hediye kabul etmezse peygamber olabileceğine ihtimal verecekti. Süleyman aleyhisselam hediye getiren heyete

“Siz beni mal ile desteklemek (ve böylece etkilemek) mi istiyorsunuz? Oysa Allah’ın bana verdiği, size verdiğinden daha hayırlıdır.” [5]

diyerek hediyeleri reddetti.

Sonra Belkıs, Süleyman aleyhisselamla görüşmek (bir kavle göre de harp etmek üzere) yola çıktı. Süleyman aleyhisselam, Belkıs kendisiyle görüşmeye geldiğinde, o gelmeden önce onun tahtının celbedilmesini istedi. Bunun üzerine ayet-i kerimede haber verildiği gibi,

“Cinlerden bir ifrit, ‘Sen makamından kalkmadan ben onu sana getiririm. Gerçekten bu işe gücüm ve güvenim var.’ dedi. Kitaptan ilmi olan kimse ise, ‘Gözünü açıp kapamadan, ben onu sana getirebilirim.’ dedi.” [6]

“Kitaptan ilmi olan kimsenin” kim olduğu konusunda farklı şeyler söylenmiştir. İbn Mes’ud’un (ra.) kanaati bu şahsın Hz. Hızır olduğu yönündedir.

"İbn Abbas’a göre ise bu kişi, Hz. Süleyman (as)’ın vezirlerinden Asaf b. Berhiya’dır. Birçok tefsir âlimi bu görüşü benimsemişlerdir. Bu zatın “İsm-i Azam” duasını bildiği ve onunla dua ettiğinde bu hadisenin gerçekleştiği bildirilmektedir.

Ayetin meallerinin çoğunda “gözünü kapayıp açmadan önce” veya “gözünü kırpmadan” ifadeleri geçer. Göz kırpmadan denilince, göz hiç kapanmadan nazarın

bir yerden ötekine kayması anlaşılakta ve ayete bu yönde de mana verilmektedir.

Hem yine Kehf suresinde anlatılan Ashâb-ı Kehf Kıssası da salih insanların kerametine misaldir. Yine

“Hurma ağacını kendine doğru silkele ki sana taze hurma dökülsün.” [7]

ayetinde ifade buyrulduğu üzere, Hz. Meryem'in kuru hurma ağacını sallaması sonucu yaş hurmaların düşmesi hadisesi de Hz. Meryem'in kerametlerindedir.

Bazı müfessirler;

“Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir şekilde kabul buyurdu ve onu güzel bir şekilde yetiştirdi. Zekeriya'yı da onun bakımıyla görevlendirdi. Zekeriya, onun bulunduğu bölmeye her girişinde yanında bir yiyecek bulurdu. 'Meryem, Bu sana nereden geldi?' derdi. O da 'Bu, Allah katından.' diye cevap verirdi. Zira Allah, dilediğine hesapsız rızık verir.” [8]

Bu ayetin keramete en büyük bir delil olduğunu ifade etmektedirler.

Nitekim ayette Hz. Meryem'e verilen bir rızıktan bahsediliyor ve bunun harika bir surette geldiği haber veriliyor. Zira eğer harikulâde bir yoldan gelmemiş olsaydı, bunun Hz. Meryem'i övme makamında zikredilmesinin bir anlamı olmazdı.[9]

Demek ki, salih bir kimsenin eliyle kerametın vuku bulması mümkündür. Keramet hak olmakla birlikte, halkın bu tür olaylara aşırı merak duyması ve bunu bir reklam haline getirmesi doğru değildir. Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde ifade edildiği gibi, bu durumun salih kişinin bir sıkıntıya düşmesi hâsline vuku bulup, her zaman vuku bulmadığı görülecektir. Ayrıca böyle bir kerametın vuku bulması, salih kişinin ne iradesi ve ne de bilgisi dâhilinde değildir.

Şunu da ifade edelim ki, evliyaullahtan olan bir zatın keramet izhar etmesi, onun gaybı bilmesi demek değildir. Bediüzzaman Hazretlerinin de ifade ettiği gibi; “Ehl-i velayet gaybi olan şeyleri bildirilmezse bilmezler.”[10] Gayb, bilinmeyen demektir.

“O gaybı bilendir. Hiç kimseye gaybını bildirmez.”[11].

ayeti bunu açıkça ifade etmektedir.

Devam eden ayetlerde ise şöyle buyrulur:

“Ancak seçtiği resüller başka. (Onlara bildirir.) Fakat O, Resülün önünde ve arkasında gözetleyici (melek)ler yürütür ki resüllerin, Rablerinin vahiylerini tebliğ ettiklerini bilsin. Allah onların her halini kuşatmış ve her şeyi inceden inceye sayıp dökmüştür.”[\[12\]](#)

Öyle ise "*Gaybı ancak Allah bilir.*" ifadesini, Allah bildirmezse kimse gaybı bilemez diye anlamak gerekir. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav.) kendisinden sonra vuku bulacak binlerce hadiseyi Allah'ın izniyle önceden haber vermiştir.

Hz. Musa (as.) ile Hz. Hızır'ın (as.) kıssasının anlatıldığı bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“İşte bu, sana vahiyle bildirdiğimiz gayb haberlerindedir. Yoksa onlar yapacaklarına karar verip mekir (oyun) yaparlarken sen yanlarında değildin.”[\[13\]](#)

“Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın, Allamü'lguyubun talimiyle haber verdiği umur-u gaybiye, hadd ü hesaba gelmez.”

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, **لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ** sırrınca kendi kendine gaybı bilmezdi; belki Cenab-ı Hak ona bildirirdi, o da bildirirdi. Cenâb-Hak hem Hakîm'dir, hem Rahîm'dir. Hikmet ve rahmeti ise, umûr-u gaybiyeden çoğunun setrini iktiza ediyor, müphem kalmasını istiyor. Çünkü şu dünyada insanın hoşuna gitmeyen şeyler daha çoktur. Vukuundan evvel onları bilmek elîmdir.” Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, nakl-i sahih ile ve mütevatir bir derecede bize vâsıl olmuş ki; minber üstünde, cemaat-ı Sahabe içinde ferman etmiş ki: **إِنِّي حَسَنٌ هَذَا سَيِّدٌ**

سَيُصْلِحُ اللَّهُ بِهِ بَيْنَ فِتْنَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ

İşte kırk sene sonra İslam'ın en büyük iki ordusu karşı karşıya geldiği vakit, Hazret-i Hasan Radıyallahü Anhü, Hazret-i Muaviye (ra.) ile musalaha edip, cedd-i emcedinin mu'cize-i gaybiyesini tasdik etmiştir.

İkincisi: Nakl-i sahih ile Hazret-i Ali'ye demiş: **سَتُقَاتِلُ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ** Hem Vak'a-i Cemel, hem Vak'a-i Siffin, hem Vak'a-i Havâriç hâdiselerini haber vermiş.

Hem Hazret-i Ali (ra.) Hazret-i Zübeyr ile seviştiği bir zaman dedi: "**Bu sana karşı muharebe edecek, fakat haksızdır.**"

Hem Ezvâc-ı Tâhîratına demiş: "**İçinizde birisi, mühim bir fitnenin başına geçecek ve etrafında çoklar katledilecek.**" **وَتَبَّحُ عَلَيْهَا كِلَابُ الْحَوَائِبِ**

İşte şu sahih, kat'î hadîsler; otuz sene sonra Hazret-i Ali'nin Hazret-i Âişe ve Zübeyr ve Talha'ya karşı Vak'a-i Cemel'de ve Muaviye'ye karşı Siffin'de ve Havâric'e karşı Harevra'da ve Nehrüvan'da muharebesi, o ihbar-ı gaybiyenin bir tasdik-i fiilîsidir.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm; Ümm-ü Seleme'nin, daha diğerlerin rivayet-i sahihi ile haber vermiş ki: "**Hazret-i Hüseyin, Taff yani Kerbelâ'da katledilecektir.**" Elli sene sonra, aynı vak'a-i ciğersûz vukua gelip, o ihbar-ı gaybîyi tasdik etmiş.

İşte -nakl-i sahih-i kat'î ile- ashabına haber vermiş ki: "**Siz umum düşmanlarınıza galebe edeceksiniz; hem Feth-i Mekke, hem Feth-i Hayber, hem Feth-i Şam, hem Feth-i Irak, hem Feth-i İran, hem Feth-i Beyt-ül Makdis'e muvaffak olacaksınız. Hem o zamanın en büyük devletleri olan İran ve Rum padişahlarının hazinelerini beyninizde taksim edeceksiniz!..**" Haber vermiş, hem "Tahminim böyle veya zannederim" dememiş. Belki görür gibi kat'î ihbar etmiş, haber verdiği gibi çıkmış. Halbuki haber verdiği vakit, hicrete mecbur olmuş. Sahabeleri az, Medine etrafı ve bütün dünya düşmandı.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- Gaza-i Bedir'den evvel ferman etmiş: **هَذَا مَصْرَعُ أَبِي جَهْلٍ** deyip, müşrik Kureys reislerinin herbiri nerede katledileceğini göstermiş ve demiş: "Ben kendi elimle Übeyy İbn-i Halef'i öldüreceğim." Haber verdiği gibi çıkmış. Hem -nakl-i sahih-i kat'î

ile- bir ay uzak mesafede Şam etrafında, Mûte nam mevkideki gazve-i meşhurede muharebe eden sahabelerini görür gibi ferman etmiş: **أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا سَيْفٌ مِنْ سَيْوفِ اللَّهِ** deyip, birer birer hâdisatı ashabına haber vermiş. İki-üç hafta sonra Ya'lâ İbn-i Münebbih meydan-ı harbden geldi; daha söylemeden Muhbir-i Sâdik (A.S.M.) harbin tafsilâtını beyan etti. Ya'lâ kasem etti: "*Dediğin gibi aynen öyle oldu.*"

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- ferman etmiş: **إِنَّ الْخِلاَفَةَ بَعْدِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَضُودًا وَإِنَّ هَذَا الْأَمْرَ بَدَأَ نُبُوَّةً وَرَحْمَةً ثُمَّ يَكُونُ رَحْمَةً وَخِلاَفَةً ثُمَّ يَكُونُ مُلْكًا عَضُودًا ثُمَّ يَكُونُ عُنُوتًا وَجَبْرُوتًا** deyip, Hazret-i Hasan'ın altı ay hilafetiyle; Cihar-ı Yâr-ı Güzin'in (Hulefa-yı Raşidîn'in) zaman-ı hilafetlerini ve onlardan sonra saltanat şekline girmesini, sonra o saltanattan ceberut ve fesad-ı ümmet olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- ferman etmiş: **يُقْتَلُ عُثْمَانُ وَهُوَ يَفْرَأُ ا لْمُصْحَفَ وَإِنَّ اللَّهَ عَسَى أَنْ يُلْبِسَهُ قَمِيصًا وَإِنَّهُمْ يُرِيدُونَ خَلْعَهُ** deyip, Hazret-i Osman halîfe olacağını ve hal'i istenileceğini ve mazlum olarak Kur'an okurken katledileceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- Emeviye Devleti'nin zuhurunu ve onların padişahlarının çoğu zalim olacağını ve içlerinde Yezid ve Velid bulunacağını ve Hazret-i Muaviye ümmetin başına geçeceğini, **وَإِذَا مَلَكَتْ فَاسْجِحْ** fermanıyla, rıfk ve adaleti tavsiye etmiş. Ve Emeviye'den sonra **وَلَدُ الْعَبَّاسِ بِالرَّايَاتِ السُّودِ وَيَمْلِكُونَ أضعافَ مَا مَلَكَوا** deyip, Devlet-i Abbasiye'nin zuhurunu ve uzun müddet devam edeceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- Sa'd İbn-i Ebî Vakkas gayet ağır hasta iken ona ferman etmiş: **لَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيَسْتَصِيرَ بِكَ آخِرُونَ** deyip, ileride büyük bir kumandan olacağını, çok fütuhat yapacağını, çok milletler ve kavimler ondan menfaat görüp, yani İslam olup ve çoklar zarar görecek, yani devletleri onun eliyle harab olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış. Hazret-i Sa'd ordu-yu İslam başına geçti, Devlet-i İraniye'yi zîr ü zeber etti; çok kavimlerin daire-i İslam'a ve hidayete girmelerine sebep oldu.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- îmana gelen Habeş Meliki olan Necaşî, Hicretin yedinci senesinde vefat ettiği gün ashabına haber vermiş, hatta cenaze namazını kılmış. Bir hafta sonra cevab geldi ki, aynı günde vefat etmiş.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- Cihar-ı Yâr-ı Güzin ile beraber Uhud veya Hira Dağı'nın başında iken dağ titredi, zelzelelendi. Dağa ferman etti ki: **أُتِبْتُ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ** **وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدٌ** deyip, Hazret-i Ömer ve Osman ve Ali'nin şehid olacaklarını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem ferman etmiş ki: **إِنَّ الْفِتْنَ لَا تَطْهَرُ مَا دَامَ عُمَرُ حَيًّا** diye, "**Hazret-i Ömer sağ kaldıkça, içinizde fitneler zuhur etmez!**" haber vermiş, öyle de olmuş.

Hem -nakl-i sahih-i kat'î ile- Hâtıb İbn-i Beltea'nın, gizli Kureyş'e gönderdiği mektubu haber vermiş. Hazret-i Ali ile Mikdad'ı göndermiş. "**Filân mevkide bir şahısta şöyle bir mektub var. Alınız, getiriniz!**" Gittiler, aynı yerden aynı mektubu getirdiler. Hâtıb'ı celbetti. "Neden yaptın?" demiş; o da özür beyan etmiş, özrünü kabul etmiş."

Hz. Peygamber'in (sav.) İslam'a davet mektubunu alan Mağrur Acem Kısra'sı Hüsrev Perviz, öfkesinden çıldıracak hale geldi ve mukaddes nâmeyi parçalayıp savurdu. Bunu duyan Allah Resulü (sav.) şöyle beddua etti: "**Allah'ım nasıl ki o benim mektubumu parçaladı, Sen de onun mülkünü ve devletini param parça et!**"

Mektubu yırtan Kısra, Bazen adındaki Yemen Valisine; "*Nebîlik iddia eden o adamı hemen bana gönder!*" diye emir verdi. Yemen Valisi de, iki memurunun eline bir ferman verip Kâinatın Efendisine gönderdi. Hz. Peygamber'in huzuruna gelen memurlar: "*Kısra seni çağırıyor hemen onun memleketine git. Eğer hemen gidersen vali senin hakkında Kısra'ya şefaath mektubu yazar ve kurtulursun!*" dediler.

Peygamber Efendimiz (sav.) onlara; "**Kısra kendi öz oğlu tarafından öldürüldü, artık öyle bir insan yok.**" dedikten sonra şöyle buyurdular: "**Yakında İslam dini, Kısra devletinin bütününe kaplayacaktır.**"

Hemen Yemen'e dönen memurlar, meselenin Allah Resulü tarafından haber verildiği gibi olduğunu öğrenince, başta Yemen Valisi Bazen olmak üzere bir kısım kimesler İslam Dini ile şereflendiler."

Evet Cenab-ı Hak razı olduğu sevgili kullarından peygamberlerine veya evliyaya gaybı bildirebilir. Bu zat-ı muhteremler de kablel- vuku bir hadiseyi haber verebilir.

Vahiy sadece peygamberlere gelir. İlham ise Allah'ın veli ve sevgili kullarından herkese gelebilir. Nitekim Hz. Peygamber (sav.) şöyle buyurur;

“Müminin ferasetinden sakının Çünkü o Allah’ın nuru ile bakar.”[14]

“Rabbin bal arısına şöyle ilham etti: Dağlardan, ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan (kovanlardan) kendine evler edin.”[15]

“Nihayet karınca vadisine geldikleri vakit bir karınca, *'Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin, Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesinler.'* dedi.”

“Süleyman, onun bu sözüne tebessüm ile gülerek dedi ki: *'Ey Rabbim! Beni; bana ve ana-babama verdiğin nimetlere şükretmeye ve razı olacağın salih ameller işlemeye sevk et ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat!'*”

“Süleyman kuşlara göz atıp yokladı ve şöyle dedi: *'Hüdhüd'ü niçin göremiyorum? Yoksa kayıplara mı karıştı?'*”

“*Bana (mazeretini gösteren) apaçık bir delil getirmediğin kesinlikle onu ağır bir şekilde cezalandıracağım, ya da kafasını keseceğim.'*”

“Derken Hüdhüd çok beklemedi, çıkageldi ve (Süleyman’a) şöyle dedi: *'Senin bilmediğin bir şey öğrendim. Sebe'den sana sağlam bir haber getirdim.'*”[16]

Yukarıdaki ayetlerde de açıkça ifade edildiği gibi, Cenab-ı Hak, arıya, sineğe, kuşa ilham ettiği halde, manen ve maddeten bütün mahlûkatın fevkinde en mükemmel ve en şerefli bir mahlûk, âlemin özü ve özeti, külli bir istidata sahip, arzın halifesi ve sultanı olan insana niçin ilham etmesin.

Şunu da ifade edelim ki, en büyük keramet, nefsini kötü hasletlerden muhafaza edip, ahlak-ı hasene ile teçhiz ederek Cenab-ı Hakk'ın emrettiği gibi istikamet üzere yaşamak, O'nun ihsan ettiği maddi ve manevi nimetleri, emredildiği gibi kullanmak ve emanete hıyanet etmemektir. En büyük keramet, kişinin taklidi imanını tahkikiye çıkarıp, her türlü menfi ideolojilerden, sefahat ve ahlaksızlıktan kendini muhafaza etmesidir. Asıl keramet; günahların sel gibi her taraftan hücum ettiği, sefahat ateşinin her tarafı kasıp kavurduğu şu helaket ve felaket asrında kişinin kendini muhafaza etmesi, ibadet ve taatlerini yerine getirmesi, süfli ve behimi arzuların zebunu olmadan iffet ve takva olan iki kanadıyla marifetin şahikasına yükselmesi, kurb-i ilahiyeye vasıl olmasıdır.

En güzel keramet; hayâ, edep, iffet, istikamet, vakar, sabır ve ihlâs gibi ulvi hasletlerle bezenip; takva gerdanlığını takmak, ubudiyet tacını giymek, iffet ve hayâ libasına bürünmektir.

Asıl keramet kişinin, bu dünyada bir misafir olduğunu bilmesi, Cenab-ı Hakk'a iman ederek, rızasına uygun yaşaması, O'nun emir ve yasaklarına riayet edip nefsini ıslah etmesi ve bu fani dünya hayatından şahadetnamesini alarak ebedî bir hayatta nihayetsiz nimetlere ve saadetlere mazhar olmasıdır.

Ebu'l Hasan Eş-Şazeli bu hususta şöyle buyurur:

"Gerçek anlamda keramet; dosdoğru bir istikametten ibarettir. Bu istikameti de tam olgunluğa erdirmektir. Bu ise iki temele dayanır. Allah'a gerçek manada iman etmekle ve Allah'ın Resulünün getirdiklerine zahiri ve batini manada tabi olmakla sağlanır Kişiyeye düşen görev, bunları elde etmek için gayretini sarf etmesidir. Onun tek hedefi, bu iki gayeye ulaşmak olmalıdır. Fakat olağanüstü olay anlamında keramete gelince, muhakkik âlimler nezdinde buna itibar olunmaz. Çünkü bu, kimi zaman istikamette bir merteye kazanmış olanın elinde meydana geldiği gibi, bazen istidrac kabilinden olur."

İmam Yafiî de şöyle der:

"Elinde kerametler zuhur eden her bir kimsenin velilerden olması"

gerekmez. Bu kimselerin, keramet göstermeyenlerden daha üstün olduklarının bir delilidir denilemez. Böyle bir iddia ileri sürülemez. Keramet göstermeyen öyle kimseler var ki, keramet gösterenlerden çok faziletlidirler ve üstündürler. Zira gerçekte keramet, bazen sahibinin yakınına takviye için ortaya çıkmış olabilir. O kimsenin doğruluğuna ve faziletine bir delil olabilir. Ancak bu keramet o kimsenin efdal yani en üstünlüğüne bir delil değildir. Zira efdaliyyet yani en üstünlük yakını anlamda bir iman ve tam anlamıyla Allah'ı tanımakla mümkündür."[\[17\]](#)

Şunu da ifade edelim ki, büyük mürşitler, keramete pek ehemmiyet vermezler. Onların en büyük maksatları ve gayeleri, cehaleti izale ederek insanların dünya ve ahiret saadetlerini temin etmektir. *"Tasavvufi eğitimini tamamlayan, tekrar insanlar arasına döner, onları irşad etmeye, kalp ufuklarını açmaya başlar."*[\[18\]](#)

Onlar Cenab-ı Hakk'ın kendisine ihsan ettiği feyiz ve lütuftan başkalarının da istifade etmeleri için gayret gösterirler. Müridin mürşidinden gördüğü kerâmetler vesilesiyle, ona karşı muhabbeti artar, hüsn-ü zan besler ve hak yolda yürüyen mürşidine bağlılığı ziyadeleşir. Bununla birlikte, mürşitte ve şeyhte şart olan keramet-i ilmiyyedir ve şeriat-ı Muhammediye'ye azami derecede ittibadır.

Şu da unutulmamalıdır ki, hakiki mürşitlerin nice insanların, hidayetine ve manen terakkilerine vesile olmalarının yanında, şeyh kıyafetine giren bazı bedbahtlar da nice safdil insanları aldatmışlar ve şeriâta uymayan bir yola sevk etmişler, hatta dalalete kadar götürmüşlerdir. Bu gibi sahte insanların peşinden gidenler, Bayezid-i Bistami Hazretlerinin şu tespitinden habersiz olduklarından aldanmışlardır:

"Bir adam suyun üzerine seccâde serse, gökyüzüne bağdaş kurup otursa, şeriâtın emir ve nehiy çizgisindeki tavrını görmedikçe ona aldanmayın." [\[19\]](#)

Bu konudaki acı misaller tarihte olduğu gibi maalesef günümüzde de mevcuttur. Bunların hatalarını bahane ederek mürşid-i kâmilleri itham veya inkâr etmek en azından insafsızlıktır.

Keramet ile İstidrac Arasındaki Fark Nedir?

Keramet, Cenab-ı Hakk'ı bütün sıfatlarıyla birlikte tanıyan, O'nun emir ve yasaklarına riayet eden, Hz. Peygamber (sav.)'in sünnetlerine ittiba eden, günahlardan sakınan, gayri meşru lezzetlere iltifat etmeyip, gaflete dalmayan Salih kimselerde görülür.

Bu vasıflardan mahrum olan kimselerden görülen harikalıklar ise keramet değil, "istidraç"tır.

İstidraç, küfrü veya fasıklığı açıkça görülen kimsenin elinde, isteğine uygun olarak zuhur eden harikalıklardır.[\[20\]](#) Nitekim Fıkh-ı Ekber Şerhi'nde zikredilen bir hadis-i şerifte buna işarette şöyle buyurulmaktadır:

"Allah'ın, isyana devam eden kişiye istediği nimetleri verdiğini gördüğün zaman bu bir istidraçtır."[\[21\]](#)

Cenab-ı Hakk'ın, kendisine isyan eden kimselerin isteklerini yerine getirmesi, böylelerinin azaplarını daha fazla arttırmak içindir. Yoksa onlarda bir hakikat olduğu için değildir. Nitekim şeytanın kıyamete kadar yaşama isteğinin kabul edilmesi, Firavun'un ile Nemrut'un dünyada iken birçok nimetlere mazhar olması, isyanlarını daha da arttırmaları ve ahrette daha çok azaba duçar olmaları için verilmiştir. Zaten istidracın bir diğer manası da, bir kimseyi yavaş yavaş arzusuna götürüp haberi olmadan felâkete atmaktır.

Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurur:

"Keramet ile istidrac mânen birbirine mübayindir. Zira keramet, mu'cize gibi Allah'ın fiilidir. Ve o keramet sahibi de kerametın Allah'tan olduğunu bilir ve Allah'ın kendisine hâmi ve rakîb olduğunu da bilir. Tevekkül ü yakîni de fazlalaşır. Lâkin bazan Allah'ın izniyle kerametlerine şuuru olur, bazan olmaz. Evlâ ve eslemi de bu kısımdır."

"İstidrac ise, gaflet içinde iken eşya-yı gaybiyenin inkişafından ve garib fiilleri izhar etmekten ibarettir. Fakat bu istidrac sahibi, nefsine istinad ve iktidarına isnad etmekle enâniyeti, gururu öyle fazlalaşır ki **إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَى**

علم okumaya başlar. Lâkin o inkişaf, tasfiye-i nefis ve tenevvür-ü kalb neticesi olduğu takdirde, ehl-i istidrac ile ehl-i keramet arasında tabaka-i ûlâda fark yoktur. Tam manasıyla fenaya mazhar olanlar ise, onlara da Allah'ın izniyle eşya-yı gaybiye inkişaf eder. Ve onlar da, o eşyayı fenâ fillâh olan havaslarıyla görürler. Bunun istidracdan farkı pek zâhirdir. Zira zâhire çıkan bâtınlarının nuraniyeti, mürâîlerin zulûmatıyla iltibas olmaz."[\[22\]](#)

Şunu da ifade edelim ki, istidracın sihirle de yakından alakası vardır. İstidrac ehli, sihirle, yapılmayanı “yapılmış” gösterir. Mesela, cam yemediği veya şiş batırmadıkları hâlde, başkaları onun cam yediğini veya vücuduna şiş batırdığını zannederler.

İmam-ı Rabbanî Hazretleri'nin de beyan ettiği gibi, şu ayet-i kerime istidrac ehlinin durumunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır: *“Onlar, kendilerinin bir şey üzere olduklarını sanırlar. Dikkat ediniz, onlar yalancılardır. Onları şeytan istila etmiş, Allah'ı zikretmeyi dahi onlara unutturmuştur. Bunlar şeytan fırkasıdır.”*[\[23\]](#)

Netice olarak, Allah'a itaat etmeyen, O'nun yasak kıldığı fiilleri işleyen kimselerde görülen cam yemek, vücutlarına şiş sokmak gibi haller keramet değil, istidractır. Hatta İmam-ı Rabbanî Hazretleri,

“Allah'a iman etse ve O'nun emirlerini yerine getirirse dahi, bu hallerini şöhret kazanmak gayesiyle başkalarına göstermeyi de istidrac olarak değerlendirmektedir.”[\[24\]](#)

Çünkü gerçek bir veli, gösteriş için değil, zaruri bir durum karşısında Cenab-ı Hakk'ın kendisine bir ikramı olarak keramet izhar eder.

Teveşül Nedir?

Teveşül, bir şeyi vesile, aracı kılmak demektir. Vesile ise, kendisiyle başkasına yaklaşılacak şey anlamına gelir. Teveşül yani seyr u süluk, bir mürşidin terbiyesine girip onun vesilesiyle hakikata ermek, esrara ve envara nail olmaktır.

Teveşsül ve şefaâat aynı manadadır. Bir mümin Cenab-ı Hakk'ın sevgili kullarından ve dostlarından istimdat ve şefaâat dileyerek; *“Ya Rabbi! Bu zatın hürmetine dualarımı kabul ve günahlarımı mağfiret eyle!”* diye yalvarır. Bu hem meşru hem de makuldür. Cenab-ı Hakk'ı hatıra getirmeden, doğrudan doğruya o zatlardan medet dilemek başkadır, teveşsül ve şefaâat daha başkadır.

Tarikattaki rabıta kelimesi de bağ, münasebet, ilgi, alaka ve mensup olmak gibi manalara gelir. Tasavvufta ise rabıta, müridin kendi şahsiyetinden sıyrılıp, önce şeyhinin daha sonra da Resulullah'ın şahsiyetinde fani olması; hayata ve hadiselerle onların gözü ve bakışıyla bakmasıdır.

Bir başka tarif ile rabıta bir müridin, vuslata nail olabilmesi için, mürşidine teveşsül etmesi ve O'nun himmetiyle tevhidin hakikatlerine mazhar olmasıdır. Bir müridin, mürşidini hatırlaması onun şahs-ı manevisiyle bir rabıtadır. Bu, mürşidin suretine değil; onda tecelli eden muhabbetullah ve mehafetullah gibi maneviyatına, onun takva ve salahat gibi ulvi seciyelerine olmalı, bu manada ve bu tarzda değerlendirilmelidir. Böyle bir rabıta, mürşitteki kâmil vasıfların müride aksetmesine sebebiyet verecektir.

Rabıta; Allahu Teâlâ'ya ve O'nun aziz peygamberine (sav.), sahabeye, ve evliyaya olan muhabbetten ibarettir. Kalben ve ruhen onlara bağlanmak ve şeriatın hudutları içerisinde iktida ve itaat etmektir.

__Bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“Ey inananlar, Allah'tan korkun, O'na yaklařmaya yol arayın ve O'nun yolunda cihad edin ki, kurtuluřa eresiniz.”[\[25\]](#)

Ruhü'l Beyan Sahibi İsmail Hakkı Bursevi Hazretleri, bu ayetin tefsirinde vesile kelimesini, “ulema-i hakikat ve meşayih-i tarikat” diye tefsir etmiştir. Muhakkikler ise; “Vesileden murat, mürşid-i kâmil ve ibadettir.” buyurmuşlardır.

Buhari ve Müslim ve Künuzüd-dekaik'ta bulunan hadis-i şerifte de şöyle buyrulur:

“Elbet, Allahu Teâlâ'nın öyle kulları vardır ki, bir şey için yemin

etse, Allahu Teâlâ, o şeyi yaratır ve onu yalancı çıkarmaz.”

Bu ayet-i kerime ile hadis-i şerifte ifade buyrulduğu üzere Müslümanlar, Cenabı Hakk'ın rızasını kazanmak ve O'na dost olmak için başta Hz. Peygamber (sav.) olmak üzere, onun izinden giden evliyayı vesile yapmaktadır.

Hazret-i Ali'nin (ra.) validesi Fatıma binti Esed vefat edince, Hz. Peygamber (sav.) onu kabre koydu ve şöyle dua etti: “Ya Rabbi! Bana annelik yapan Fatıma binti Esedi af eyle! Peygamberinin ve benden önce gelmiş olan peygamberlerinin hakkı için, ona rahmetini bol eyle!

Kâinat yüzü suyu hürmetine yaratılan ve bütün peygamberlerin reisi olan Hz. Peygamber bile geçmiş peygamberleri vesile etmiştir.

Gözlerinin açılması için kendisinden dua isteyen birisine, iki rekât namaz kılmasını, sonra;

“Rabbi! Kullarına merhamet ederek göndermiş olduğun peygamberin Muhammed aleyhisselamın hürmeti için, onu vesile ederek, senden istiyorum ve sana yalvarıyorum. Duamı kabul edip, dileğimi ihsan etmen için sana yalvarıyorum. Ya Rabbi, duamın kabul olması için, o yüce peygamberi bana şefaathçi eyle!” **şeklinde dua etmesini tavsiye buyurdu.** [26]

Hız. Âdem (a.s) yasak edilen ağaçtan yiyerek, cennetten çıkarılıp Serendip Adası'na indirilince şöyle dua etti: **“Ya Rabbi! Oğlum Muhammed aleyhisselam hürmetine beni af et!”** Bunu üzerine Cenab-ı Hak şöyle buyurdu: **“Ey Âdem! Muhammed aleyhisselamı vesile ederek, yerdekiler ve göktekiler için şefaath isteseydin, şefaathini kabul ederdim.”**

İşte Hz. Peygamber'in (sav.) Cenab-ı Hakk'ın yanındaki itibarı, izzeti, şerefi. Hz. Adem (a.s)'ın da böyle bir evlada sahip olması ne büyük bir şeref ne büyük bir lütuf ve ne büyük bir ikram.

Hz. Ömer (ra.), yağmur yağmadığı zaman Hazret-i Abbas'ı yanına alır ve şöyle dua ederdi:

“Yarabbi bu zat Hz. Muhammed'in amcasıdır. Onun hürmetine yağmur ver.”[\[27\]](#)

İbni Hacer-i Heytemi'nin Minhac Şerhi olan Tuhfe kitabında şöyle der: “Bir veliyi vesile ederek dua etmek, ismini söyleyerek ondan yardım istemek sakıncalı değildir. İsmi söylenen zatın, tesir edeceğine, istenileni elbet yapacağına, gaybları bileceğine inanmak küfür olur. Müslümanlar böyle inanmıyor ki, kötülenebilsin. Müslüman, Allahu Teâlâ'nın sevgili bir kulundan, yalnız vesile olmasını, şefaathetmesini, dua etmesini ister. İstenileni yaratan yalnız Allahu Teâlâdır. Merhumdan, istekleri vermesi değil, Allahu Teâlâ'nın vermesine vasıta olması istenir. Vermesini istemek caiz değildir. Müslümanlar bunu istemez. Verilmesi için vasıta olmasını istemek caizdir. İstigase ve istişfa ve tevessül kelimeleri de, hep vasıta, vesile olmayı istemek demektir.”

Evet dünya, hikmet ve imtihan yeridir. Bu hikmete binaen Cenab-ı Hak, Hakîm isminin muktezasınca bu dünyada maddi ve manevi her şeyi sebeplere bağlamış, bütün lütuf ve nimetlerini o sebepler vasıtasıyla ikram etmiştir. İnsanı da o sebeplere riayet etmeye mükellef kılmıştır. Hayata teveccüh eden bütün nimetlere güneşi, yağmuru ve toprağı vesile kılmıştır. Toprağı bütün hububat ve bitkilere, ağacı meyveye, anne ve babayı evlada vesile ettiği gibi, insanın manevi tekâmülüne, feyiz ve irfanına da başta Peygamber Efendimiz (sav.) olmak üzere, diğer peygamberleri (a.s), ulemayı, mürşit ve evliyayı birer vesile kılmıştır. Nazenin çiçek ve çimenler, bağ ve bahçeler güneşin ziyasıyla feyizlenip neşvü nema buldukları gibi, insanlar da manevi âlemlerin güneşi hükmünde olan enbiya, ülema ve evliyânın feyziyle feyizlenip tekâmül ve terakki ederler. Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını talim ve tebliğde peygamberler birer vesile olduğu gibi, ilim, irfan, marifet, edep, hayâ ve takva gibi ulvi hasletler ile teçhiz olmuş kâmil insanlar da birer vesiledir. Aynı şekilde Cenab-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için yapılan ibadetler de birer vesiledir.

Dünyada her hastalığın bir tabibi olduğu gibi, içtimai ve manevi hastalıkların tabibi de peygamberler ve âlimlerdir. İnsanlara Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını

anlatmak, onları birçok manevi hastalıklardan korumak, cehaletten kurtarıp, fikren ve ilmen terakki ettirmek için peygamberler ve mürşitler gereklidir. Eğer bu mürşitler olmasa idi, insan, Allah'ın en büyük ihsanı olan akıl nimetini nasıl ve nerede istimal edeceğini bilemez ve istikamette yürüyemezdi. Birçok gizli hakikatler, nübüvvetin nurlu penceresinden görülür. Evet, onların sayesinde ulum ve marifet bütün cihanı ışıktandırmış ve biiznillah kıyamete kadar da ışıktandırmaya devam edecektir.

Hatta Hz. Musa gibi ulü'l-azim bir peygamberini, ilahî esrar ve hikmetleri öğrenmesi için Hz. Hızır'a tabi kılmıştır. Ama bunlar sadece birer perdedir, onlarda tasarruf eden, sebepleri de neticeyi de var eden yalnız kudret-i ilahidir. Bediüzzaman Hazretleri bu hakikati şöyle ifade eder:

“Esbab, bir perdedir. Çünkü: İzzet ve azamet öyle ister. Fakat iş gören, Kudret-i Samedâniyedir. Çünkü: Tevhid ve celâl öyle ister ve istiklâliyeti iktiza eder.”[\[28\]](#)

Mümine düşen, sebepleri hakkıyla yerine getirip, neticeyi Allah'tan beklemek, O'nun rahmet ve adaletine, hikmet ve kudretine sığınmak ve O'na teslim olmaktır. Güzel bir netice aldığı zaman da gurura düşmeden şükretmektir. Çünkü onlar kendi eseri veya malı değildir. Nitekim bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“Sana gelen her iyilik Allah'tandır. Sana gelen her kötülük ise nefsendendir.”[\[29\]](#)

Buna göre insana her ne iyilik, hayır, hasene, maddi ve manevi menfaat isabet etse, bunlar hep Allah'tandır, O'nun lütuf ve keremidir. Ancak insandan sadır olan günah ve kusurlar ise kendi nefsendendir.

Evet, arıyı bal yapabilecek, ipek böceğini de ipek dokuyabilecek istidatta yaratan Hâlık-ı Hakîm, insanı da hayırlı işler yapabilecek fitratta halk etmiştir. Dolayısıyla, insanda görülen bütün iyilik ve güzellikler Cenab-ı Hakk'ın insana o istidadı lütfetmesinin neticesidir. O hâlde, arı balıyla, ipek böceği de ipeği ile iftihar

edemeyeceği gibi, insan da kendi kemaliyle gururlanamaz.

“Hasenatı isteyen, iktiza eden Rahmet-i İlâhiyye ve icad eden Kudret-i Rabbaniyye’dir...” [\[30\]](#)

Erbab-ı irfan ve irşat, saâet-i ebediyeyi temin için şu dört esası ihtiyar etmişlerdir: Rabita-ı Huzur, Rabita-ı Resul, Rabita-ı Mürşid, Rabita-ı Mevt.

Rabita-ı Huzur: Kul ile Allah arasında yüksek bir nisbet ve ulvi bir münasebettir.

Her hangi bir hususta mükemmel bir malumat sahibi olmayan insan, o hususta büyük hatalara düşebilir; hislerine mağlup olabilir. İsabetli hareket edebilmek için evvela o mevzuda yeterli bilgiye sahip olmak gerekir. Meşayih-ı izam tarafından tarikat ve adabına dair yazılmış eserler mevcuttur. Şayet onlar bu eserleri okumuş olsaydılar bu gibi zatlara böyle bir itirazda bulunmazdılar. Kaldı ki, meşayih-ı izamın çoğu ilim noktasında zirve-i âlâdadırlar. Ahmet İbn-i Hanbel, İmam-ı Şafı, İmam Gazalî, Taftazani, Seyyid Şerif el-Cürcanî, Fahreddin-i Râzi gibi, bütün Müslümanlarca hüccet kabul edilen büyük imamlar, bu meşayih-ı izama karşı itiraz etmeleri şöyle dursun, bilakis onları tahsin ve takdir ederek, kendilerine hürmet etmişlerdir.

Her insan, kendisini yetiştiren hocalarına karşı hürmet duyar, onları sever, suretlerini ve siretlerini tahayyül eder. Bu sevgi ve hürmet rıza-ı İlahî içindir, Allah’a yaklaşmasına vesile oldukları içindir. Binaenaleyh kurb-u İlahiye vesile olan herşey sevilir. Bundan dolayı enbiya ve evliyayı, sıddıkları, mürşitleri sevmek fevkalade güzel ve semeredardır Onları seven, Hz. Peygamber (sav.)’i sevmiş olur, peygamberi seven de Allah’ı sevmiş olur. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav.) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyururlar:

“Ulemayı ziyaret eden beni ziyaret etmiş olur. Beni ziyeret eden de Allah’ı ziyaret etmiş gibi olur.”

Evet onları Allah için sevmek, ziyaret etmek, eser ve fikirlerinden istifade etmek,

ruhlarını hayır ile yad edip şad etmek, onlar için Allah'a dua etmek, bu dua ile kesb-i feyz eylemek pek güzeldir.

Hem mesela; namazda Kâbe'yi tahayyül etmek veya yanında kılarken ona bakmak namazın sıhhatine ve tevhit itikadına hâlel vermediği, bilakis sevaba vesile olduğu fıkıh kitaplarında beyan edilmektedir. Demek ki, neticeler güzel olduğu gibi vesileler de güzeldir. Evet, güneş güzeldir, onu aksettiren aynalar da güzeldir. Semanın vüsat ve cesametini ihtiva eden bir su damlası da güzeldir. Onu bezeyen yıldızlar güzeldir ve o yıldızlarda secde eden melekler de güzeldir. Azamet-i Rabbaniyeyi sinesinde gösteren dağlar düzeldir. O dağlardan fıskıran sular güzeldir. O dağların üstünde biten çiçekler ve menekşeler de güzeldir.

Hülâsa, Cenab-ı Hakk'ın azamet ve kibriyâsını gösteren her şey güzeldir. Çünkü onların halıkları güzeldir. Öyle ise o Halık'ı zülcelalın aynaları olan her mahlûkat güzeldir, hasendir, ama ahsen değildir. En güzel bir kıvam, en güzel bir mahiyet, en güzel bir suret demek olan ahsen, maddî ve manevî birçok cihetle en güzel bir şekilde yaratılmış olan insandır.

“Gerçekten biz âdemoğullarını mükerrem ve şerefli kıldık...”[31]

“Gerçekten biz insanı ahsen-i takvim üzere (en güzel bir biçimde) yarattık.”[32]

ayetleri bu hakikati ifade etmektedir.

Eserlerinin birçok yerinde insanın mahiyetini harika bir tarzda ifade eden Bediüzzaman Hazretleri bir risalesinde insanın:

“Cenâb-ı Hak ve Mâbûd-u Bilhak, insanı şu kâinat içinde rububiyet-i mutlakasına ve umum âlemlere rububiyet-i âmmesine karşı en ehemmiyetli bir abd ve hitâbât-ı Sübhâniyesine en mütefekkir bir muhatap ve mazhariyet-i esmâsına en cami' bir âyine ve onu İsm-i Âzâmın tecellîsine ve her isimde bulunan İsm-i Âzamlık mertebesinin tecellîsine mazhar bir ahsen-i takvimde, en güzel bir mucize-i kudret” [33]

olduğunu ifade eder.

Malumdur ki, her hane, içinde oturanın kamet ve kıymetine göre tertip, tanzim ve teşkil olunur. Saray sultana göre, kafes kanaryaya göre yapılır. Rahîm-i Zülkemâl, ebedî saadete namzet olarak yarattığı, akıl, hafıza, hayal ve daha nice zahiri ve batını hassalarla teçhiz edip süslediği insanın ruhuna, tefekkür, ibadet, şükür gibi ulvî vazifeleri yapmaya en elverişli bir beden giydirmiştir.

Evet insanın yemesi, içmesi, oturması ve yatması gibi bütün fiilleri en mükemmel olduğu gibi, o hem beden hem de ruh bakımından da en mükemmeldir, varlıkların en güzelidir. Zira insana bahşedilen bu harika endam ve o ruhun elbisesi olan beden güzelliği, ondan başka hiçbir varlıkta yoktur.

Evet, insanın dimağı güzeldir, zira orada zekâ denilen pırlantanın parıltısı görünür. Onun ifadesi, düşünmesi ve hayali dahi güzeldir.

“..rahmet-i İlahiye hazinelerinin bir nâzır-ı mahiri ve Kudret-i Samedaniye matbahlarının bir müfettiş-i şâkiri” [34] olan **dili**, tatlı ve acı, bütün lezzetleri zevk ettiği cihetle güzel olduğu gibi, Cenab-ı Hakk’ı zikir, tazim ve hamd ettiğinden dolayı da ahsendir ve değeri âlidir.

İnsanın gözü de en güzeldir. Rengâ renk çiçeklerin letafet ve zarafetini temaşa edip ibret alan bir göze paha biçilir mi? Mütefekkir bir insan, marifetli gözü ile bütün âlemi seyreder, kâinattaki nizam ve ahengi görür ve bunun bir sahibi olduğunu akli ile tasdik edip O’na iman eder. Yani Cenab-ı Hakk’ın harika eserlerini gözü ile seyreder, akli ile düşünür. Kulağı ile ulvi hakikatleri işitir, akli ile düşünür. Çeşit çeşit nimetleri dili ile tadar ve akıyla tefekkür eder. Evet, göz güzel olduğu gibi, onun muhafazası için yaratılan ve insanın yüzünü süsleyen kirpikler ve terlerin gözün içine girmesine mani olan kaşlar da en güzeldir, ahsendir.

İnsanın bedenini süsleyen her azası vücudunda en münasip bir yere konulmuş, ruhuna ali hisler, harika duygular ve sayısız latifeler takılmıştır. Onun manevi cevherlerinin kaynağı olan ruhu, Allah’a iman, marifetullah ve muhabbetullah gibi âli hakikatlere sahip olması cihetiyle de ahsendir, en güzeldir.

Bir irfan meşalesi, İlahî bir nur, Rabbanî bir mürşit ve manevi bir kuvvet olup, Cenab-ı Hakk’ın sonsuz azamet ve kudretini tefekküre vesile olan, hak ve batılı, hayır ve şerri, faydalıyı ve zararlıyı birbirinden tefrik ile insanı doğru yola sevk eden aklın

değerine paha biçilemez. Cenab-ı Hakk'ın insana bahşettiği nimetlerin en büyüğü olan akıl, cennetlerin fevkindedir. Zira akıl, “öyle tılsımlı bir anahtardır ki, şu kâinatta olan nihayetsiz rahmet hazinelerini ve hikmet definelerini açar. Ve bununla sahibini, saadet-i ebediyeye müheyya eden bir mürşid-i Rabbanî” [35] olur.

Hem, imanın mahalli, marifet ve muhabbetin tecellîgâhı ve bütün feyizlerin kaynağı olan kalbin değeri, her türlü tasavvurun fevkindedir.

Halık-ı Hâkim'in varlığının şahidi olan, hayrı kabul, şerri ve haksızlığı kabul etmeyen emin bir mürşit olan insanın vicdanı da ahsendir, en güzeldir.

Bu gibi büyük meziyetler, harika duygular, âli hislerle ve birçok latifelerle donatılan insan, elbette ki, Cenab-ı Hakk'ın en sevgili mahlûkudur.

Bu bakımdan, ilahî feyzin tecelligâhı olan ve müridi, Rıza-yı Bâri'ye yaklaştıran bir mürşidin kalbi de güzeldir. İşte müridin mürşidine karşı aşk ve muhabbeti, o aynada tecelli eden ilahî nurlaradır.

Hıristiyan âlemi taassuplu rûhbanîyetin zincir ve tahakkümleri altında ezilirken, İslamiyet'in bu zincirleri kırıp attığı en âmî mü'minin bile bildiği bir gerçektir.”

Bediüzzaman Hazretleri, [rabıta](#)ya itiraz edenlere şu veciz ifadelerle şöyle cevap verir:

“Şimdiki Hıristiyanlık, esbab ve vesaiti müessir bilir, mânâ-ı ismi nazarıyla bakar. Akide-i velediyet ve fıkri-rûhbanîyet öyle ister, öyle sevk eder. Onlar azizlerine mânâ-ı ismiyle birer menba-ı feyz ve güneşin ziyasından bir fikre göre istihale etmiş lambanın nuru gibi birer ma'den-i nur nazarıyla bakıyorlar. Biz ise evliyâyâ mânâ-ı harfiyle, yani ayine güneşin ziyasını neşrettiği gibi birer ma'kes-i tecelli nazarıyla bakıyoruz. Bu sırdandır ki, bizde sülûk tevazudan başlar mahviyetten geçer fenafillâh makamını görür. Gayri mütenahi makamatta sülûka başlar.”

Dipnotlar:

[1] Nursî, B.S., Sözlere, On Dokuzuncu Söz.

[2] Sa'di Taftazani, Şerh-i Makasid, Âlemü'l- Kütüb, Beyrut,1989, 5/72.

-
- [3] Nursî, B. S., Sözlür.
- [4] Neml Suresi, 27/39.
- [5] Neml Suresi, 27/36.
- [6] Neml Suresi, 27/39.
- [7] Meryem Suresi, 19/25.
- [8] Âl-i İmran Suresi, 3/37.
- [9] Râzî, a.g.e, VIII, 30; Âlûsî, Rûhu'l-Meânî, Beyrut (t.y.), III. 144.
- [10] Nursî, B.S., Kastamonu Lahikası.
- [11] Cin Suresi, 72/26.
- [12] Cin Suresi, 72/27-28.
- [13] Yusuf Suresi, 12/102.
- [14] Tirmizi.
- [15] Nahl Suresi, 16/68.
- [16] Nahl Suresi, 27/18-22.
- [17] bk. Abdullah el- Yâfiî Kitabu Neşri'l-Mehâsini'l-Galiyye, s. 119.
- [18] Nursî, B.S., Hutbe-i Şâmiye.
- [19] Yılmaz, H. Kâmil, İslam Tasavvufu, (el-Lüma')s.316.
- [20] Muvazzah İlm-i Kelâm, s. 176.
- [21] Fıkıh-ı Ekber, Aliyyü'l-Karî Şerhi Tercümesi, s. 195.
- [22] Nursî, B.S., Mesnevi-i Nuriye.
- [23] Mücadele Sûresi, 58/ 18-19.
- [24] İmamı Rabbanî, Mektubat, 2. cilt, 99. Mektub.
- [25] Maide Suresi, 5/35.
- [26] Sünen-i Tirmizi, 5/569 Hadis No:3578.
- [27] Sahih-i Buharî, 2/34.
- [28] Nursî, B. S., Sözlür.
- [29] Nisa Suresi, 4/79.
- [30] Nursî, B.S., Sözlür.
- [31] İsra Suresi, 17/ 70.
- [32] Tin Suresi, 95/4.
- [33] Nursi, B. S., Sözlür, Onuncu Söz, On Birinci Hakikat.
- [34] Nursî, B.S., Sözlür.
- [35] Nursî, B.S., Sözlür.